

**Grosserer Ludvig Berlins
og frk. Marie Poulsens Fond**

www.berlinsfond.dk

Forord

Bestyrelsen for "Grosserer Ludvig Berlins og frk. Marie Poulsens Fond" ønsker med denne beskedne udgivelse at opfylde et informationsbehov, som mange legatmodtagere i årenes løb har givet udtryk for.

Alle er naturligvis glade og taknemmelige for at modtage donationer fra Fonden, men det giver anledning til mange ubesvarede spørgsmål:

- Hvem var grosserer Ludvig Berlin og Marie Poulsen?
- Hvorfra stammer de økonomiske midler, som indgik i Fonden?
- Hvilke formål støtter Fonden?
- Hvad er baggrunden for formålsbestemmelserne i Fondens vedtægter?
- Hvordan er bestyrelsen sammensat?
- Hvordan ansøger man Fonden om støtte?

Det er vores håb, at interesserede læsere kan finde et svar på disse og andre spørgsmål.

Frederiksberg den 26. oktober 2006.

Ole Stig Andersen

Fondens historie

Den 1. maj 1937 oprettede frøken Marie Poulsen "Grosserer Ludvig Berlins og frk. Marie Poulsens Fond" af midler, hun havde arvet fra grosserer Ludvig Berlin. Fundatsen modtog kongelig konfirmation den 9. december 1938. I 1999 blev "Grosserer Ludvig Berlins og frk. Marie Poulsens Mindelegat" fusioneret med Fonden.

Fundatsen har undergået en række ændringer i årenes løb.

Særlig er der grund til at fremhæve den ændring af fundatsen, som fandt sted den 1. september 1969, og som modtog kongelig resolution den 16. september 1969. Frk. Marie Poulsen var på dette tidspunkt afgået ved døden, men ændringerne var blevet godkendt af hende i levende live. Det var i denne reviderede fundats, at de nugældende bestemmelser i det store og hele fik deres endelige udformning.

En anden ændring blev gennemført ved CivilRetsDirektoratets skrivelse 27. juli 1999. Det væsentlige formål med denne ændring var som nævnt at fusionere "Grosserer Ludvig Berlins og frk. Marie Poulsens Mindelegat" med Fonden. Dette legat var af en megen beskeden størrelse, og man fandt det upraktisk og bureaukratisk med to bestyrelser for henholdsvis Fonden og Legatet.

Hvilke formål støtter Fonden

Den centrale bestemmelse i fundatsen lyder:

"Fondens formål er at yde hjælp til **syge, synshandicappede og ældre personer**".

I den forbindelse tilføjes, at der også **kan** ydes støtte til den del af **Diakonissestiftelsens omsorgs- og hjælpearbejde**, der har til formål at yde hjælp til de nævnte persongrupper.

Der er ingen tvivl om, at netop denne bestemmelse i fundatsen er blevet til efter inspiration af Marie Poulsen selv. Hun kendte til "livets skyggesider", inden hun med et slag blev meget velhavende, og disse glemte hun aldrig.

Det præciseres, at hjælp "til enkeltpersoner må kun ydes til trængende personer og kun i tilfælde, hvis det ikke er muligt at opnå hjælp fra det offentlige, eller hvor hjælpen fra det offentlige ikke er tilstrækkelig. Der kan ikke ydes hjælp i sådanne tilfælde, hvor ydelsen vil medføre nedsættelse eller bortfald i hjælpen fra det offentlige."

I Fondens bestyrelse er vi placeret i det dilemma, at vi på den ene side ønsker at modtage et passende antal kvalificerede ansøgninger, medens vi på den anden side af indlysende grunde ikke kan indkalde ansøgninger gennem annoncering. Midlerne er beskedne, og vi frygter – utvivlsomt med rette – at en annoncering vil afstedkomme et for stort antal ansøgninger med betydelige administrative omkostninger til følge. Omvendt er det utilfredstillende, at de eneste, der kommer i betragtning, er ansøgere, der mere eller mindre tilfældigt er gjort opmærksomme på Fondens eksistens. Det sidste medfører også, at det ofte er de samme personer, der ansøger Fonden hver gang.

Bestyrelsen har derfor valgt at samarbejde med en lang række foreninger/organisationer med henblik på at fremme individuelle ansøgninger. Den pågældende forening/organisation opfordrer medlemmer, som opfylder kriterierne for at kunne modtage støtte, til at søge Fonden. Man kan sige, at ansøgerne visiteres gennem den pågældende forening/organisation. Bestyrelsen har bl.a. etableret et sådant samarbejde med Foreningen af Danske Døvblinde, Lungeforeningen, Dansk Blindesamfund, Nyreforeningen, Red Barnet, Gigtforeningen og mindre handicapforeninger.

Bestyrelsen har udarbejdet en ansøgningblanket, som skal anvendes ved ansøgningerne, og det kræves i den forbindelse, at de økonomiske og de lægelige forhold (når det drejer sig om sygdom) dokumenteres.

Størrelserne af legaterne til enkeltpersoner vil normalt ikke overstige 10.000,- kr. for at undgå beskatning.

I praksis ydes støtte til enkeltpersoner, der bor i Danmark, men bestyrelsen har dog også ydet støtte til personer, der tilhører det danske mindretal i Sydslesvig, ligesom egnede ansøgninger fra Grønland og Færøerne vil komme i betragtning.

For at modtage støtte fra Fonden skal følgende betingelser efter bestyrelsens praksis være opfyldt:

1. Ansøgeren skal være syg, synshandikappet eller ældre

Legatmodtagere kan være ansøgere, som lider af en sygdom af alvorlig karakter, som er længerevarende. Det kan f.eks. være personer med kræftlidelser eller andre lidelser med alvorlig diagnose. Bestyrelsen har også set med sympati på ansøgninger fra sygdomsplagede enlige mødre på overførelsesindkomst, som fx har et bydende behov for at kunne tage børnene med på en beskeden ferie. Ældre personer med folkepension kan ikke komme i betragtning, men dette gælder ikke, hvis den pågældende folkepensionist plages af sygdom og dårligdomme.

Ældre personer defineres som personer over 62 år - svarende til den almindelige tilbagetrækningsalder.

Synshandicappede defineres som personer, der opfylder Dansk Blindesamfunds kriterier for optagelse.

2. Ansøgeren skal være økonomisk trængende

Det følger af fundatsen, at der kun kan ydes hjælp til trængende. Trængende defineres som udgangspunkt som personer med et offentligt forsørgelsesgrundlag. Trængende kan også være personer med særlig lav lønindtægt svarende til dagpengesats. Dette gælder i særlig grad, hvis den lave lønindtægt er kombineret med store forsørgerbyrder.

3. Ansøgeren skal angive et specifikt formål med ansøgningen

Der ydes som udgangspunkt ikke almindelig økonomisk hjælp, og der skal i en ansøgning være redegjort for behovet for støtte til et særligt formål. Bestyrelsen har dog besluttet, at man vil se velvilligt på ansøgninger om almindelig økonomisk hjælp, når det drejer sig om folkepensionister, der er hårdt ramt af sygdom.

Diakonissestiftelsen er udtrykkeligt nævnt i fundatsen, og bestyrelsen har derfor indledt et særligt samarbejde med denne institution. Fonden finansierer en plads på Hospicet samt legater til ophold på Vedbygård Rekonvalescenthjem.

~oo0oo~

Bestyrelsen kan endvidere anvende en del af Fondens indtægter til støtte til **"Foreningen til Dyrenes Beskyttelse og Foreningen til Værn for værgeløse Dyr."**

Også denne bestemmelse udtrykker en vigtig dimension i Marie Poulsens personlighed. Hun blev berømt ved at tilkalde brandvæsenet, da hendes kat "Muddi" havde forvildet sig op i et ved indgangsdøren meget smukt elmetræ, og ikke kunne komme ned. Ved brandvæsenets hjælp blev katten bragt i sikkerhed, og umiddelbart efter blev det formastelige træ fældet.

Behovet for at formidle økonomiske midler på dette område er utvivlsomt stort, men det kan være vanskeligt at kanalisere midlerne derhen, hvor man opnår den bedste effekt. I en årrække har bestyrelsen støttet forsøgsdyrene, men vi vil nu gennem et samarbejde med Dyrenes Beskyttelse koncentrere indsatsen omkring vores husdyr.

Bestyrelsen er endelig berettiget til at anvende en del af Fondens indtægter til støtte for "unge menneskers ophold på "4. maj Kollegiet" i Åbenrå".

Man kan vel fastslå, at denne bestemmelse er en "gøgeunge" i formålsbestemmelsen. Marie Poulsen havde ingen tilknytning til dette kollegium. Jes Peter Caspersen, der senere blev formand for Kollegiet, oplyser p. 298 i sin bog "Sådan var det - Erindringsbilleder": ".....men til nedbringelse af huslejen har vi gennem en årrække modtaget et betydeligt beløb fra en fond, der administreres af landsretssagfører Erik Rasmussen, der er gift med amtmand Refslund Thomsens datter Gudrun Refslund Thomsen. Hun har fortalt mig, at det er hendes mor, Ingeborg Thomsen, der har foreslået fonden på denne måde at støtte de unge mennesker på 4. maj kollegiet."

Den fond, der henvises til, er utvivlsomt "Grosserer Ludvig Berlins og frk. Marie Poulsens Fond", og vi kommer næppe nærmere på en forklaring af denne bestemmelse i fundatsen.

Skiftende bestyrelser har dog også set med sympati på dette formål, når blot det sikres, at midlerne ikke indgår som et driftstilskud.

Som nævnt foran blev "Ludvig Berlins og Marie Poulsens Mindelegat" fusioneret med Fonden i 2000. Ifølge den nye fundats skal bestyrelsen som en konsekvens heraf anvende 4 % af fondens årlige nettoafkast til støtte af studerende ved Københavns og Århus Universiteter. Efter bestyrelsens faste praksis deles beløbet mellem de to universiteter. F.s.v. angår beløbet til Århus Universitet, overlades fordelingen til universitetet selv, hvilket fundatsen hjemler. Det samme har man i en del år ikke gjort i København på grund af en særlig bestemmelse i fundatsen, der giver fortrinsret til Marie Poulsens slægtninge, hvoraf flere i perioden har studeret netop på Københavns Universitet.

Fondens ledelse, administration og økonomiske forhold

Fondens bestyrelse består af

Hfv. Direktør for Folketinget Ole Stig Andersen (formand), som er søskendebarn til frk Marie Poulsen

Direktør Erling Olsen, som er søn af den kontorchef i Bikuben, som varetog Marie Poulsens økonomiske interesser.

Karen Sejersdal, der er chef for Ankestyrelsen.

Chefkonsulent, cand. jur. Hanne Stig Andersen, der er formandens datter.

Fonden administreres af Danske Forvaltning.

Fondens bundne kapital udgør ca. 25 millioner kr., medens den disponible kapital udgør ca. 1,6 millioner kr. Porteføljen består af 50 % danske aktier, 10% udenlandske aktier og 40% danske obligationer. Desværre mistede Fonden en betragtelig del af sin kapital i forbindelse med Nordisk Fjers Konkurs. Den nuværende bestyrelse er meget opmærksom på at sikre en spredning af Fondens aktier.

Bestyrelsen holder to årlige møder - et om foråret og et om efteråret. Normalt bliver ansøgningerne kun behandlet én gang om året - foråret.

Om Ludvig Berlin og Marie Poulsen

Ludvig Carsten Berlin blev født den 24. november 1873 som søn af Ludvig Theodor Oscar Berlin (født 1833) og Emilie Augusta Carstensen, der var datter af brygger Carstensen. Forældrenes bryllup fandt sted i København 1872. Ludvig Theodor Oscar Berlin gjorde karriere i toldvæsenet og endte som toldforvalter i Trelleborg (andre kilder siger tolddirektør i Malmø). I slægtshistorien anføres kort, at der i dette ægteskab "...föddes två barn, Ludvig, som bosatte sig i Köpenhamn och dog ogift ..." Det vides også, at han oprindeligt uddannedes med handel for øje i Hamburg, men at hans formueadministration hurtigt krævede al hans tid.

Familien kan føres tilbage til en vis Abraham David Brode, som blev født 1742 i en jødisk familie i Frankfurt an der Oder. Han kom til Sverige i 1770 og blev døbt i 1771 i Malmø, hvorefter han fik navnet Johan Christian Berlin.

Yderligere oplysninger om grosserer Ludvig Berlin findes ikke i familien Berlins slægtshistorie. Slægten Berlin har fået et fysisk eftermæle i form af Ludvig Berlins Fæst, Charlotte Berlins lille museum i Dammgatan i Ystad.

Viden om Ludvig Berlin skal derfor søges i danske kilder. De sporadiske oplysninger om "Grossereren" findes først og fremmest gennem overleveringerne fra Marie Poulsens efterkommere i København. De to blev aldrig gift, men levede tilsyneladende i et harmonisk samliv med det nødvendige spillerum for et fyrrigt temperament, som de begge var i besiddelse af. De fik et barn sammen, som til deres store sorg døde kort efter fødslen. Grossereren viste stor omsorg for et barn, som Marie Poulsen i sin tidlige ungdom til stor skam for familien havde fået uden for ægteskab. Det var hans penge, der finansierede køb af en forretning til den pågældende. Han huskes som en rar mand, som sad i sin gyngestol i parrets lejlighed i Tordenskjoldsgade. En niece til Marie Poulsen husker, at han altid var leveringsdygtig i chokolade, når man kom på besøg. Parret rejste meget for at grossereren kunne passe sine forretninger på de europæiske børser. Om vinteren opholdt de sig det meste af tiden på Rivieraen.

I et portræt i Politiken 1920 fremhæves det totale ukendskab til hans privatliv. Man skriver, at han går ned fra børsrampen og "forsvinder som en ræv i sin hule". Ingen ser ham, førend han kl. 15.00 næste dag atter dukker frem spillevende, optagen og ivrig. Baggrunden for det lidt tvivlsomme portræt i Politiken var, at svenskeren, som han blev kaldt, ikke mente, at han var skattepligtig i Danmark.

Skattevæsenet var af en anden mening, og svenskeren måtte betale 300.000 kr. i skat (en svimlende sum i 1920). Politiken anfører, at han ved denne sag avancerede fra at være svenskeren til at blive rentier, men at dette var en dyr betaling, når man tænker på, at man i gamle dage kunne få en etatsrådstitel for en tredjedel. Det positive i dette ellers lidet flatterende portræt af "Lulle", som han blev kaldt privat, var, at han ikke spekulerede for at "holde sig smukke koner eller dyre piger, kort sagt for at give partiet". Svenskeren spekulerede for spilllets og spændingens skyld. Og det var ikke begærlighed, der drev ham. Og så siger man, at han i virkeligheden tilhørte en type børsspekulant, som kendes bedre på de store verdensbørser end på den hjemlige rampe.

Ludvig Berlin afgik ved døden den 1. august 1935 på Skodsborg Badesanatorium, og Berlingske Tidende bragte en udførlig og mere nuanceret nekrolog den 2. august 1935 under overskriften "En af Børsens store Skikkelser død".

Det fortælles, at han før 1. Verdenskrig var Børsens mystiske mand. Når han købte en post aktier på 50.000,- eller 100.000,- kr., følte Børsens almindelige publikum kæmpespekulationens store sus i salen. Dengang var 8.000,- kr. en stor aktiepost for en enkeltmand at købe eller sælge.

Der gik historier og frasagn om hans rigdom og spekulationer. Særlig i Balkan-krigenes tid fra 1912-13 og deromkring havde han sin glansperiode. Ved ét tilfælde, fortælles det, at han kastede sig ud i så omfattende spekulationer, at hele tre vekselererfirmaer måtte slå sig sammen for at udføre hans ordre. Da mordet fandt sted i Sarajevo medførte det chokvirkninger på verdensbørser, og svenskeren skulle have erklæret, at han, såfremt han havde været i Paris den dag, så havde han tjent så mange penge, at han aldrig ville have behøvet at arbejde mere, idet han med "arbejde" mente at spekulere. Men som det anføres, så havde han aldrig kunne undlade at gøre dette. Spekulationen var hans store lidenskab. 1. Verdenskrig medførte, at Københavns Børs blev befolket med mange spekulanter, men vurderingen i nekrologen er, at svenskeren havde mere forstand på aktier og kurser end nogen af de andre, der fulgte i hans spor. Efter krigsafslutningen henlagde han sine spekulationer til London, Paris og Berlin.

Han var kendt for en helt ualmindelig begavelse og et omfattende personkendskab over hele Europa. Han var også kendt for at gå ualmindelig dårlig klædt. Tid og penge brugte han ikke på tøj. Det berettes, at han var kommet til at købe en for lille hat, men at han aldrig kunne bevæge sig til at købe en ny.

Der var mange gisninger om hans formues størrelse. Berlingske Tidende gætter på en 1 eller en halv million, men han efterlod sig en langt større formue på op til 4 1/2 million eller mere. Og Marie Poulsen var enearving.

Marie Dorthea Petrea Poulsen blev født den 8. april 1880 i Sdr. Kongerslev, Hellum Herred, Aalborg amt. Hun var datter af gartner Jens Peter Poulsen og hustru Jensine Petrea Jensen. Marie var den ældste af tre døtre. Faderen blev senere bestyrer af tvangsarbejdsanstalten i Holstebro. Det fortælles i familien, at Marie i modsætning til sine to søstre ikke havde problemer med at tale med de indsatte, og i det hele taget ikke følte sig begrænset til at være forvarerens datter. Bagsiden af medaljen er naturligvis, at en charmerende og usnobbet kvinde lettere kom galt af sted, og det skete netop i Maries tilfælde.

Hun kom i lære i køkkenet på Hotel Schaumburg i Holstebro. Senere blev hun husbestyrerinde - senest fra begyndelse af 1900-tallet hos Ludvig Berlin.

Med et slag blev hun som nævnt uherligt velhavende, og det er klart, at hendes charmerende væsen og hendes formue virkede som en magnet på mange, herunder også "falske" grever og baroner. Det fortælles, at hun for at hæve renter og udbytter i Tyskland ofte inviterede 20-30 personer med i sit følge, og alt var på første klasse. Alligevel kom hun hjem med overskud. 2. Verdenskrig ændrede dette, idet hendes "tyske" formue gik tabt. Hun var nok den eneste i København, der gav drikkepenge til sporvognskonduktørerne og biografkontrollørerne. Når hun kom ind på Wivex stillede tjenerne sig på rad og række og alle modtog en 2-krone.

Marie Poulsen afgik ved døden den 14. oktober 1964. Hendes hovedarving - til en nu reduceret formue - var den ovennævnte søn, som var født uden for ægteskab.

Danske Forvaltning

division af Danske Bank A/S

Strødamvej 46
2100 København Ø

www.danskeforvaltning.dk